

MUSIKDIREKTÖR HARRY SERNKLEF BERÄTTAR

Ungdomsåren på K 2

Min militärmusikaliska bana började som musikelev vid Kungl. Skånska kavalleriregementets musikkår K 2 i Helsingborg den första november 1937. Musikdirektör var Gösta Nordgren och chef för regementet översten Åke Hök. Överste Hök hade ett enormt personminne och kände varenda en av sin fast anställda personal. Det var för mig en stor upplevelse att komma till ett regemente och bli trumpetare i musikkåren. Vi var tre musikelever som började det året och vi blev välkomnade av musikdirektören med förhoppningen att vi skulle finna oss väl tillrätta.

Tjänsten bestod från början av att lära sig spela signaltrumpet och trummor. Redan efter en vecka kunde jag signalerna på trumpet och blev kommenderad som vaktspel. Jag började nämligen spela b-kornett redan i åttaårsåldern och hade därigenom goda förkunskaper. Första året spelade jag för min far, han var nämligen amatörmusiker och spelade bl.a. b-kornett. Sedan fick jag undervisning av en musikfanjunkare från regementsmusiken i Helsingborg. Jag fick då lära mig att spela både triol- och dubbel-tunga vilket var en nödvändighet för att kunna spela de svåra kavallerisignalerna. Trumslagning hade vi varje dag mellan 15.30-17.00. Utbildningen gick ut på att vi skulle kunna stava upp en virvel och lära oss de olika ruffarna m.m. från grunden till färdigt skick. När vi uppnått denna färdighet och kunde revelj, tapto, korum, trumsignaler och mellanmarscher främst 1-8 blev trumslagningen mer i form av kontroller. Detta för att vi skulle bibehålla inlärd färdigheter. Tuttitrums-lagare måste självfallet lära sig trumstämorna till de aktuella marscherna.

När jag började som musikelev fick jag omedelbart svara för tredje trumpetstämman i musikkåren. Annars blev det som en musikfanjunkare uttryckte sig, när han kom med sopkvasten i högsta hugg: "Pojkar! Här har ni musikens första grunder. Hantera den väl". Mycket riktigt - städning, instrumentputs m.m. var högprioriterade uppgifter för oss musikelever.

Ridning och inte minst att lära sig att rykta hästar och praktisera hästvård av olika slag fick naturligtvis ett stort utrymme. Reveljen gick tidigt vid kavalleriet. Under vinterhalvåret steg vi upp 05.30 och vi fick omedelbart marschera till stallet för att rykta hästar, tolv stöv-rader framför varje häst på stallgolvet, mellan 05.40-06.10. Sedan var det tid för den personliga vården och hygien. Första frukost utspisades kl 06.30. På sommaren gick reveljen kl 05.00 och hästvård enligt ovan blev en halv timme tidigare. Skolridning blev det varje dag för högt kvalificerade instruktörer och handledare, bl.a. fanjunkare Söfgren, ryttmästarna Bildt och Hagéus. I takt med ridskickligheten blev vi uttagna att rida andra klass remonter. Jag blev under mina K 2 år uttagen till remontryttare. Rastridning tillhörde också arbetsuppgifterna.

Musikundervisning fick vi självklart också på våra respektive instrument och i musik och gehörslära. Harmoniklektioner fick vi så småningom ta del av. Musikdirektören var en utmärkt musikalisk ledare och musiker som månade om vår musikutbildning.

Militärutbildningen börjar

Musiker vid kavalleriet fick genomgå volontärsoldatskola, korpral- och furirskola. Även utbildning i gas- och observations-tjänst hörde till militärmusikernas arbetsuppgifter. Rekrytmarschen bestod för vår del av att rida från Helsingborg till Ljungbyhed där regementet hade en sommarförläggning eller depå.

Att rida till Ljungbyhed var en sträcka på en 4 à 5 mil. Regementet eller delar av regementet var i regel förlagda på depån i Ljungbyhed under en viss period under främst sommarhalvåret. För ryttarskvadronerna innebar detta att rida dit och hem. För min del har jag ridit den sträckan ett flertal gånger. När vid red genom samhällen spelade vi fältstycken på signaltrumpeter som var trestämmigt arrangerade. De spel som kommenderades till ryttarskvadronen fick verkligen lära sig att i första hand taga hand om hästen innan det var tid att slå bivack och tänka på sig själv.

Jag tillhörde Livskvadronen och chef var ryttmästare Ahlgren, en i kavallerikretsar

på trettioalet känd tävlingsryttare. När vi var förlagda i Ljungbyhed fick vi i en närbelägen sjö lära oss att simma med hästar över vattendrag. Skånemanövern som varade i tolv dagar var ett annat kraftprov.

När vi tjänstgjorde i kasern på våren och under sommaren red musikkåren i samlad tropp och spelade signaler och fältstycken under musikdirektörens befäl. Detta skedde på fältet utanför regementet vid Väla gård. Även harmonimusiken till häst förövades. Att rida och spela är inte det lättaste och speciellt inte för klarinettister. Vid parader och liknande förrättningar uppträdde musikkåren till häst. Vid speciella tillfällen när regementet red genom stan väckte det alltid stor uppmärksamhet och stadsborna levde med.

I Helsingborg arrangerades vid den tiden årliga ryttartävlingar och jag minns så väl när H.K.H. Prins Gustav Adolf deltog i dessa året 1938. Andra skickliga ryttare som deltagit vid ridtävlingar i Helsingborg var dåvarande ryttmästare Sandström K 3, ryttmästare Byström K 2 i dressyr och ryttmästare Håkon Gisle i hoppning för att nämna några. Musikkåren spelade självfallet vid dessa ridtävlingar och vid riduppvisningar i regementets ridhus. Vi brukade även spela någon gång om året vid Flyinge hingstdepå.

Året 1938 gav musikkåren en konsert i Helsingborgs konserthus med anledning av kung Gustaf V förestående 80-årsdag. Min bror Conrad, som var förste trumpetare och jag spelade polkan "Die Perlen" för två trumpeter. Nils Otteryd som var musikkårens soloklarinettist spelade "Rigolettofantasin". Otteryd tillträdde kort därefter tjänsten som klarinettlärare vid Musikaliska akademien i Stockholm. Samma år spelade vi även på Sofiero slott och i Danmark på Kronborgs slott och i Helsingör. Vi tog färjan till Helsingör vilket var spännande att få vara med om, även om vi musikelever svarade för att notställ, musikinstrument och noter var på plats i god tid före konserterna. När förrättningarna var avklarade hade alla, utom vi, bråttom hem. Vi ansvarade för att musikmaterielen kom till kasern i oskadat skick, ett ansvar som vi levde upp till.

I Helsingborg var det tradition att spela framför Rådhuset på nyårsafton. När

tolvslaget förklingat spelade först fyra fanfarblåsare in det nya året. Fanfartrumpetarna var placerade högst upp i tornet och spelade i alla fyra väderstrecken. Jag var själv en av dessa vid något tillfälle. När fanfarerna var avklarade började konserten. Det var onekligen en trevlig tradition även om det ofta var ett ganska bistert väder för utomhusspelning.

Vad man minns från K 2-tiden är att det fanns en speciell anda vid ett kavalleriregemente. Man kände en samhörighet med förbandet på ett annorlunda sätt än vid ett infanteriregemente där musikerna mera var ett team för sig.

Under min tid på K 2 deltog jag också i regementslaget i fotboll. Vi var flera musiker som spelade fotboll i regementslaget. På sommaren 1939 låg några tyska fartyg i Helsingborgs hamn. Regimentet anordnade då en vänskapsmatch mot dem i fotboll. När jag ca 50 år senare kom att tala om denna fotbollsmatch med en god vän framkom det att vi spelat fotboll i samma regementslag. Då har man verkligen fog för att säga: Världen är liten.

På hösten samma år började jag på korpral-skolan, som var förlagd på 3. skvadron under ryttmästare Jahns befäl och skolchef var löjtnant Hjalmar Bauer (33 år) sedermera general Bauer. Han var en chef som förde stor respekt med sig.

2:a världskriget bryter ut

När vi var klara med korpralskoleutbildningen bröt andra världskriget ut och det blev allmän mobilisering 9 april 1940. Vi musiker blev inte placerade på någon musikpluton utan långt därifrån - trupp-tjänst exempelvis stabsfurir eller chef för gas- och observationspatrull och för min del blev jag placerad som ställföreträdande gruppchef för en gas- och observationspatrull. Chef var en äldre musikfurir. Vid sidan av dessa uppgifter hade jag uppdrag som rörde väderlekstjänsten och var ammunitionsunderbefäl och marketentare. När jag legat i beredskapstjänst i ungefär två månader blev jag konstituerad till korpral. Vid återkomst till kasern för att genomgå furirskoleutbildning blev, alla vi som varit konstituerade till korpraler, avkonstitue-

rade. Tack vare kommenderingen till furirskolan behövde vi ej följa med 5. kavalleribataljonen till Norrland.

Under tiden för beredskapstjänstgöringen - ca 6 månader - hade vi ingen möjlighet att spela på våra musikinstrument; vi hade avbrott i den musikaliska verksamheten under denna tid. Antalet elever på furirskolan det året var 60 st och vi var inkvarterade i regementets gymnastiksal. Efter genomgången utbildning vårterminen 1941 blev vi befordrade till korpraler. Jag fick inte korpralslön då jag hade en truppvolontärstat och det fanns ingen musikkorpralsstat ledig. Det var på något sätt en milstolpe att ha genomgått skolorna så att man mera helhjärtat kunde ägna sig åt musiken. Nu blev det mycket övning på klarinett både på dagar och kvällar för att jag var intresserad att söka in i klarinettklassen på Kungl. Musikaliska akademien. Musiktjänsten innebar att den effektivaste övningstiden fick bli på kvällarna. Musikkåren hade också en radioutsändning på vårterminen 1941. Vi spelade bl.a. uvertyren "Elverhøj" av Kuhlau och jag svarade för essklarinetstämman.

Den första tiden eller åren på musikkåren var jag trumpetare men när en klarinettist tog avsked sommaren 1939 bad jag musikdirektören att få gå över och bli klarinettist i stället. Detta gick musikdirektören med på efter viss tvekan, då han tyckte jag hade mycket goda förutsättningar som trumpetare. Jag var inte fullständigt novis på klarinett då jag hade lånat ett instrument i två månader så jag kände det fungerade. Instrumentbytet hade stor betydelse för mig då jag var intresserad av att söka in i musikdirektörsklassen så småningom. Dessutom behövde jag inte vara musikelev mer än i ett år och åtta månader annars hade det blivit tre år.

Kungl. Musikaliska akademien

När det var dags att åka till Stockholm och Musikaliska akademien för att provspela blev jag och trombonisten Bertil Jacobsson kommenderade som spel till förläggningen i Ljungbyhed i fjorton dagar. Detta var ett stort avbräck för oss för vi var seriöst intresserade att om möjligt få studera musik i Stockholm.

Tack vare en förstående chef för depån i Ljungbyhed, överstelöjtnant Salmson, fick vi ledigt från våra uppdrag som spel under tiden för provet, varför vi kunde provspela på förut meddelade tider. Provet gick bra och vi blev antagna i respektive solistklasser på akademien vilket så småningom ledde till kommendering till ett Stockholmsförband.

Till klarinettklassen var vi 14 sökande och det var endast två sökande av dessa som kom in. Den andra sökanden, som blev antagen, var Sven Nyberg från Svea livgardes musikkår sedermera anställd i konsertföreningen som basklarinettist. För Jacobssons och min del innebar detta kommendering till Kungl. Svea livgardes musikkår vilket var det bästa som kunde ske för min del. Klarinettläraren Nils Oteryd tyckte också det var bäst för mig att vara placerad på I 1. Även om K 2 musikkår hade många bra musiker och var en bra musikkår med hänsyn till numerären, 14 man + 4 musikelever och musikdirektör, så var Svea livgardes musikkår med sin skicklige musikdirektör Per Grundström imponerande i all sin musikaliska prakt.

Min största musikupplevelse, när jag kom till Stockholm, var utan tvekan när jag hörde Wiens Filharmoniker under ledning av Wilhelm Furtwängler spela i Konserthuset. Året var 1942. Bl a framfördes Beethovens 5:e symfoni och "Till Eulenspiegel" av Richard Strauss. Som extranummer spelades "Kaiser Walzer" av Johann Strauss. När det gällde blåsorkestrar hade Kungl. Svea livgardes musikkår ett väldigt gott renommé, inte bara nationellt. Att bli erbjuden anställning som förste klarinettist av musikdirektör Per Grundström efter två terminer på Musikaliska akademien var mycket lockande och mitt positiva svar lät inte vänta på sig

Kungl. Svea livgarde - Populära spelningar

Jag fick musikfurirs grad och musikvolontärs lön. På K 2 i Helsingborg var jag musikkorpral med volontärs lön med ansvar för andra klarinetstämman. Här blev jag förste klarinettist på landets bästa musikkår. Nu stundade andra tider på musikens område och jag fick snabbt extra inkomster som kompensation för

den låga lönen. Musikkåren hade många engagemang på sommaren så det blev mycket av prima vista spel för min del. Sommarengagemangen för musikkåren kunde se ut som följer:

Sex veckors musik på Gröna Lund med en besättning på 10 man + dirigent. Flöjt, 2 klarinetter (sax), esskornett (trumpet), trumpet, horn, 2 tenorbasuner (baryton), bastuba och slagverk.

En månads musik på Restaurang Hasselbacken med en besättning på 14 man + dirigent. Sedan var det parkkonserter i ca en månad på stor besättning.

Jag var verkligen imponerad av dessa skickliga musiker: Musikfanjunkare Einar Lundqvist essklarinet, Hilding Eliasson klarinet, Karl-Anton Wåhlander trumpet, Robert Eriksson tenorbasun, Karl-Erik Lennholm baryton, Erik Rundlöf bastuba, Ragnar Nordström esskornett och regimentstrumslagare, Otto Holm klarinet. Hilding Eliasson var dessutom en fantastisk personalvårdare. Han var som en far för den yngre personalen. Vid stora högtider såg han till att inte den yngre personalen fick gå ensamma på kasern. Han bjöd hem dem till sitt hem på förplägnad. På kvällarna kunde han komma upp och njuta av att det musicerades i var- enda vrå.

Förutom ovanstående skickliga musiker var Göran Åkestedt den yngre musiker som jag såg upp till, inte minst för sitt sätt att tolka operaarior. Han var helt enkelt imponerande som esskornettist och trumpetare. Ingvar Eidin som blev anställd som klarinetist på Svea livgarde höstterminen 1941 måste jag nämna för han var en utomordentligt skicklig klarinetist som det var ett nöje att bli stäm- kollega med. Det fanns självklart många duktiga musiker på musikkåren som borde nämnas men det skulle få ta för stort utrymme.

Förutom vad som ovan nämnts ifråga om konserter spelade vi i radio, ca en konsert per månad. Det var tider det för militärmusikalskare!

Tjänsteförrättningarna bestod av bl a 20 högvakter per månad med sjukhuskonserter i omedelbar följd om inga andra tjänsteuppgifter var inplanerade på Stockholmsförbanden I 1, Ing 1, S 1, A 1, Lv 3 m fl.

För min del varvades studierna med den dagliga tjänsten. Dessutom hade jag vikariat i Konsertföreningen, Hovkapellet och radioorkestern. SF Svensk Filmindustri hade ingen fast orkester på den tiden utan musikerna som medverkade vid filmmusikinspelningar kom huvudsakligen från de tre Stockholmsorkestrarna. Därav den sena timmen på dygnet. Inspelning kl 22.30 till 03.00 eller 04.00 på morgonen. Dirigenten, professor Gunnar Johansson, var däremot anställd på SF. När det gällde klarinettister blev jag ofta anlita att medverka.

Musikkåren eller delar av den under musikdirektör Per Grundströms ledning spelade också in filmmusik när behovet var påkallat vid exempelvis militärfarser.

Kända Stockholmsprofiler

Mitt första engagemang i Stockholm var på Dalaföreningen. Jag var vikarie för en klarinetist Agerfeldt som också sjöng med sångkvartetten The Bobbys. Verner Carlsson-Kedland var orkesterns trombonist (han spelade annars med i radioorkestern). Sedan spelade jag på restaurang Strömsborg med kapellmästaren och slagverkaren Pelle Svedlund, pianist var Gösta Säfbom och violinist och även klarinetist och saxofonist Edgar Ung. Jag var med på danskvällarna lördag och söndag.

1942 spelade jag på Hamburger Börs med violinisten och kapellmästaren Frati, tisdag och torsdag kvällar. Tilläggas bör att jag har nästan spelat på alla de större restaurangerna i Stockholm. På Grand Hotel Royal spelade jag i fem år med kapellmästare Georg Sandor. Vi spelade uteslutande konsertmusik i Vinterträdgården.

1943 spelade jag på restaurang Mosebacke på danskvällar med Gustav Egerstam. Jag spelade i parken på Mosebacke med violinisten Einar Groth vid radioutsändningar.

1944 spelade Ingvar Eidin och jag på Lindgården. Vi delade på engagemanget. Konsertmästare var Einar Groth.

1945 spelade jag danskvällar på restaurang Rosenbad (lördag och söndag) med Karin Stigman violinist och kapellmästare och Felix Bergendorf piano. Karin Stig-

man spelade även i konsertföreningen.

1945 spelade jag med Thore Ehrling vid invigningen av restaurang Ambassadör. Jag var endast med i konsertmusiken. Jag vikarierade även med Sam Samsons orkester på Salle de Paris och Charles Redlands orkester på Vinterpalatset.

Min första tid i Stockholm spelade jag trumpet med olika amatörband. Jag var även trumpetvikarie i Berns orkester vid några tillfällen.

När kapellmästaren Erik Uppström svarade för musiken i Blå Hallen med delar ur radioorkestern var jag bl a med och spelade tredje trumpet.

Hovkapellet

Under säsongen 1944-45 brukade jag vikariera som klarinettist i Hovkapellet. På den tiden började och slutade säsongen med operettmusik. Jag spelade bl a med i operetterna Madame Pompadour av Leo Fall och Sköna Helena av Offenbach. I den senare operetten spelade jag med den legendariska klarinettisten Gustaf Skarup. Kapellmästare var Sten-Åke Axelsson, Max Hansen var regissör och spelade rollen som Kung Menelaus, Isa Quensel var Sköna Helena.

Ingvar Eidin och jag provspelade senare i operan Manon av Massenet under instuderingen och föreställningar i ca en månad. Förste hovkapellmästare Nils Grevillius var dirigent och solister bl a Jussi Björling och Hjördis Schymberg.

Provet utföll till min fördel och jag blev engagerad som förste klarinettist under säsongen 1945-46. Under det året fick jag spela med dirigenter som Leo Blech i bl a "Parsifal" av Wagner, "Trubaduren" av Puccini, "Hans och Greta" av Humperdinck, Issay Dobroven vid instudering och föreställningar av "Turandot" av Puccini (Dobroven var även regissör), "Figaros bröllop" av Mozart, Balettmusik m m, Armas Järnefelt operan "Fidelio" av Beethoven, Herbert Sandbergs instudering och föreställningar av bl a operor Peter Grimes av Benjamin Britten, Kurt Bendix bl a "Rigoletto" av Verdi, "Hoffmans äventyr" av Offenbach.

Spelade även andra operor med Nils

Grevillius som dirigent förutom ovan nämnda. Concertgebau-orkestern från Amsterdam som Josef Willem Mengelberg varit konstnärlig ledare för i 50 år gav en konsert på Operans stora scen under säsongen 1945-46. Orkesterns spel var imponerande, en mjuk och rund helhetsklang med en speciell känsla för frasering.

Kung Fredrik av Danmark dirigerade Hovkapellet under en repetition som var mycket uppskattad och originell. Utbudet av opera- och balettmusik var ca 40 à 50 föreställningar per år.

Jag spelade även med Hugo Alfvén som dirigent i ett program om och med Alfvén som dokumenterats på videokassett. Han dirigerade även en Skansenkonsert med Hovkapellet där han bl a framförde en av sina symfonier.

Herbert Sandberg var gästdirigent med Konsertföreningens orkester i en konsertversion av Dallapiccolas "Nattflyg" där jag medverkade som klarinettist.

Efter sejouren på Operan blev jag erbjuden fortsatt anställning men jag tackade nej av flera skäl och främst för att jag gick i musikklasser på akademien. Samtidigt som jag var klarinettist på Operan gick jag i trumpetklassen och spelade första trumpet i akademiens blåsorkester. Jag vikarierade även som klarinettist med William Linds kabaréorkester.

Malmö Stiftelse- och teaterorkester

1947 blev jag av kapellmästare Sten-Åke Axelsson erbjuden anställning vid Konserthusstiftelsen och teatern i Malmö. Svea livgardes musikkår hade det året spelat med Norska och Danska livgardets musikkåre med bl a Kaj Nielsen som dirigent under en vecka i juni månad och i Malmö Folkets Park konserterade Svea livgardes musikkår i juli månad. Erbjudandet att bli klarinettist i Malmö var så lockande att jag tackade ja. Jag gick kvar på Musikaliska akademien som privatist och reste mellan Malmö och Stockholm en gång per vecka.

När jag började min tjänst i Malmöorkestern fick jag ingen bostad eller lägenhetsbyte under de första månaderna.

Den allra första tiden bodde jag hos Helge Almqvist och sedan hos andra flöjtisten i orkestern Calle Möller. Calle Möller var en känd musikprofil i Malmö då han även ledde en blåsoktett som han gästspelade med bl a i Ronneby Brunn. Ibland när jag var hemma och höll på med instrumentationsuppgifter kom det kamrater på besök hos Calle Möller. En gång kom en man som presenterade sig som Emrik Sandell och när han såg vad jag gjorde blev han nyfiken. Jag förstod med detsamma att det var Sandell som bl a arrangerat potpurriet "Från gamla glada tider". En intressant bekantskap inte minst därigenom att han en gång i tiden också varit klarinettist i Malmöorkestern.

Även om jag trivdes bra i Malmöorkestern så var arbetsuppgifterna av den omfattningen att det inte fanns någon tid över för egen förkovran som klarinettist. Att repetera med Orkesterstiftelsens orkester för en symfonikonsert exempelvis mellan kl 10.00-13.00 och repetera för en ny pjäs på teatern mellan 14.00-17.00 och sedan spela föreställning kl 19.30 samma dag blir för mycket i längden. Detta på grund av att vi hade anställning både på Stiftelsen och Teatern. Idag har man löst detta då man har en egen teaterorkester. Trots dessa under vissa perioder krävande arbetsuppgifter, hade jag hand om FBU musikkår i Malmö. Min företrädare var Ferdinand Lindgren kompositören till Lv 4 marsch och efterträdaren Hugo Myrtelius, f d musikdirektören vid Kungl. Hallands regemente.

Vi hade bara åtta månaders anställning per år och därför fick man skaffa sig andra arbetsuppgifter på sommaren om man inte var intresserad av att spela med Stiftelsens blåsorkester i Malmö stad och parker. För min del spelade jag med Harry Arnolds orkester på Amiralen som vikarie under två månader och sedan var jag med en ca 15-mannaorkester ur Hovkapellet och spelade på en baletturné i 37 dagar. Vi hade premiär i Eskilstuna och turnerade sedan i landet. Konsertmästare var Giovanni Turicchia och som valthornist Nils Henrikson som även var en utmärkt sångare och som gjort inhopp på Operan som Rodolpho i "Bohème" av Puccini. Kapellmästaren under turnén var Sten-Åke Axelsson.

Under min malmötid fick jag ånyo spela med många framstående dirigenter som Fritz Busch, Albert Wolff, Armas Järnefelt, Rafael Kubelik, Johan Hye-Knudsen, Zoltán Kodály m fl. Den senare dirigerade bl a egna verk vilket var en mycket intressant upplevelse. Fritz Busch kallade upp mig och konsertmästaren Charles Senderovitz till dirigentrummet och var mycket positiv till våra musikaliska prestationer och erbjöd oss, om vi var intresserade, att komma över till USA.

Helge Almqvist f d bastrombonist i filharmonien och gammal sveagardist meddelade mig för en ca fem år sedan att när jag hade slutat i Malmöorkestern (Almqvist var då anställd där) hade Albert Wolff skickat hälsning till mig och tackat för fint klarinettspel.

Den 15 december 1948 tog jag min musikkårsexamen och fick då samtidigt Musikaliska akademiens Belöningsjeton som klarinettist. Ganska snart därefter blev jag erbjuden av musikdirektören Ille Gustafsson att komma tillbaka till Svea livgardes musikkår som soloklarinettist. Samtidigt blev jag erbjuden timpläroanställning i klarinett på Stockholms Borgarskola. Jag undervisade där sammanlagt i fem år.

Åter till Svea livgarde

Tack vare en förstående konstnärlig chef för Malmöorkestern, Sten-Åke Axelsson, fick jag tillträda tjänsten på Svea livgarde redan den 15 januari 1949 och ha vikarie i Malmöorkestern. Det kändes bra att få komma tillbaka till Stockholm och musikkåren för där hade jag alltid trivts.

1951 hade jag en del grammofoninspelningar och jag minns alldeles speciellt en inspelning med Evert Taube på Kungsgatan 8 i Sveriges Radios lokaler. Vi spelade bl a in Nudistpolka arrangerad för en besättning av klarinett, två valthorn och tuba. Jag spelade klarinett och Björklund i Hovkapellet och Engström (Sprängaren) i Konsertföreningen horn samt "Hugge" Holmgren i Radioorkestern tuba. Arrangör var Knut Söderström som komponerat valsen "I Sommarnatt". Taube var i sitt esse och hade med sig ett par flaskor vin och painriche som han skulle bjuda på efter inspelningen. Astri var med och höll i gitarren emellanåt. Producenten

kom på ett försynt sätt med en del påpekanden under inspelningens gång. Taube sade då och halvt på skämt - "Gå Du bara in i Din bur", han avsåg kontrollrummet, "för det här klarar jag".

Jag medverkade ofta på inspelningar med olika grammofonbolag. På Husbondens Röst var Yngve Sköld chef och efter honom kom Dag Lambert, en bror till Arne Lambert den berömde trumpetaren och före detta militärmusikern vid P 10 i Strängnäs. Dag Lamberts orkester spelade jag med i Saltsjöbaden under två somrar 1951-52.

Debut

1951 hade jag min debut som klarinett-solist i Carl Niensens klarinettkonsert med Sveriges Radio Symfoniorkester (konsertföreningen). Dirigent var professor Tor Mann. Konserten som var en direktinspelning framfördes den 31 augusti kl 21.00 i Musikaliska akademiens konsertsal.

Erbjudandet fick jag efter mitt framförande av konserten för klarinett och piano med pianisten Greta Nilsson-Önstad på Forum i Stockholm. Tor Mann gav mig uppdraget som solist medan det formella sköttes av Sveriges Radio musikchef Per Lindfors. Samma år introducerade jag och Carin Gille-Rybrant "Vier Stücke für Klarinette und Klavier" av Alban Berg. Konserten gavs i Konserthuset Lilla salen, numera Grünewaldsalen.

Året före, i april 1950, hade jag provspelat och blivit godkänd för att spela kammarmusik i Sveriges Radio. Min medverkan som kammarmusiker i radio har pågått i ca 40 år.

Av Willard Ringstrand, Sveriges Radio, blev jag erbjuden att bilda en specialensemble för radiosändningar. Specialensemblen var sammansatt med musiker ur Varietéorkestern. 2 flöjter (piccola), 2 klarinetter (bas), 2 trumpeter, trombon, gitarr och kontrabas. Vi spelade specialarrangerad musik med arrangörer som bl a Julius Jacobssen, Joseph Paschek, Anton Kotazek, Nils Kyndel m fl. Vi sände program i radio under en period av fem år. Jag hade även en blåsoktett som bl a spelade i radio, Järvaoktetten. Här använde jag mig av den skicklige musikern

Gunnar Medberg som arrangör och basunist.

Som klarinettist medverkade jag bl a i Max Skalkas, Mårtenssons, Gustaf Skarups och Lundgrens ensembler på radioutsändningar. På I 1 spelade vi även storband och vi hade framträdande vid underhållning för de värnpliktiga och den aktiva personalen. Vi spelade även i radio vid något tillfälle. Jag var dessutom klarinettist i Varietéorkestern och hade uppgifter parallellt som dirigent.

I Varietéorkestern hade vi ett program som Sven-Olof Sandberg var producent för. Schlagerfönstret hette programmet. Det spelade vi dels i radio dels under en turné i Skåne på mindre besättning. Åke Jelving spelade violin och var kapellmästare, Ragnar Dahl piano, Sten Carlberg gitarr, Folke Eng kontrabas, jag själv klarinett, Ulla Christensson sångsolist och Jocke Johansson tekniker SR. Sven-Olof Sandberg ledde programmet.

Spelade även essklarinet till operan "Salome" av Richard Strauss med Sixten Ehrling som dirigent. Året var 1954.

Alla dessa uppgifter lämnade jag för att bli musikdirektör vid Kungl. Västernorrlands Regementes musikkår den 15 oktober 1954.

Kungl. Västernorrlands regementes musikkår

Jag kom som musikdirektör till en musikkår med låg medelålder och det fanns mycket att göra rent musikaliskt. För mig som var intresserad av att arbeta med pedagogiska uppgifter fick jag mitt lystmäte. Jag tog hand om alla klarinetteleverna och hade dessutom åtta elever i musik-, gehörs- och harmonilära. Nils Barreby som var en skicklig musiker och teoretiker och bl a varit anställd som trumpetare i Konsertföreningen i 10 år tog hand om de andra åtta eleverna i musikteori och var även trumpetlärare.

Musikunderofficerarna var musikaliskt mångsidiga och spelade både stråk- och blåsinstrument. Detta att spela både stråk- och blåsinstrument var kännetecknande för främst musikkårer i Norrland och berodde till stor del på klimatet. Det spelades mycket stråkorkester under

vinterhalvåret då även lokalfrågan kunde vara ett problem. Under min tid spelade vi också både stråk- och blåsorkester, underhållningsorkester och i ensembler av olika slag. Vad jag höll styvt på var kontinuiteten för blåsorkester ifråga om repetitionsarbetet året om. Vi var i första hand en blåsorkester och det levde vi upp till.

Vi hade rika möjligheter att variera repertoaren och musikutbudet och vi spelade även storband. Jag spelade även kvartett (piano, klarinett, bas och slagverk) i matsalen för att de värnpliktiga mera skulle få den musik som de bättre kände igen. Detta var väldigt uppskattat.

Samtliga musiker deltog i Sollefteå Orkesterförening. Orkesterföreningen hade ett utbud av fyra à fem konserter per år. Stråkmusikerna var, förutom våra egna, inklusive en utmärkt konsertmästare, amatörmusiker med skilda yrken representerade som lärare, rektor, länsjägmästare, brandmästare och bonde för att nämna några yrkeskategorier.

Musikkåren kände stor uppskattning för sina framträdande i olika sammanhang och populariteten steg. Förutom på I 21 och T 3 tjänstgjorde vi på KA 5 i Härnösand och Lv 5 i Sundsvall. När vi spelade på de militära förrättningarna gav vi också konserter i staden och på sjukhus. Fr o m 1955 började vi med vaktparad genom Sollefteå stad varje onsdag. Vi marscherade från regementet till Badhusparken, numera Stadsparken och spelade sedan en timmes konsert på lunchtid. Idén till vaktparaden drog journalisten Hans Ellung, Västernorrlands Allehanda och jag upp. Staden levde verkligen med och uppskattningen lät inte vänta på sig.

På officerskåren bildade vi en blandad kör. Vi träffades och sjöng varje måndag kväll. Initiativtagare till kören var dåvarande majoren Gunnar Henricsson, sedermera chefen för pansarregementet i Strängnäs, och jag. Vårt första framträdande skedde på Regementets Dag i Ullånger i augusti 1955. I samband med rekognosering för korum i Ullånger var jag med kapten Gösta Frohm (initiativtagaren till "Mulle-skolan" bl a) hos kyrkoherden Järnefors. Kyrkoherden var en imponerande person på många sätt, inte bara för sin storväxthet och pondus,

utan även för sin jargong.

När vi hade samtal med kyrkoherden föreslog Gösta Frohm att biskopen i Härnösand skulle förrätta korum. Kyrkoherden ställde inte upp på detta och han utbrast: "Vi bryter arm om det och musikdirektören kommenderar". Jag kommenderade Färdigställning, Bryt och prästen bröt ner Gösta Frohm som ingenting. Frohm sa då "Vi tar vänster hand", men det blev samma resultat med vänstern. Då sa Frohm: "Det var en djävla präst att bryta arm". Det resulterade att kyrkoherden Järnefors tog hand om korumet. Jag blev sedan erbjuden att bo i prästgården under regementets dag. Att prästen var så stark berodde på att han varit svensk mästare i fribrottning.

Vid Regementets Dag framträdde musikkåren som brukligt är med promenadkonserter och marschmusik m m. De värnpliktiga hade en egen orkester som bestod av dragspelare, violinister och "komp". Officerskårens blandade kör medverkade och musikkårens storband. Just när vi spelade Moonlight serenade så gick ljuset men vi kunde låten utantill och fortsatte att spela. Den augustikvällen var det verkligen upplyst av månsken så många trodde att det var planerat att det plötsligt blev mörkt, men så var inte fallet.

Musikkårens första radiokonsert på 20 år sände vi från Sundsvall vårterminen 1957. Samma år fick vi engagemang i Varbergs Societetspark i augusti månad och vi gjorde stor succé. Detta resulterade i att vi fick förnyat gästspel både 1958 och 1959 fast i den bästa perioden under juli månad.

Musikkårens lokaler i Sollefteå var verkligen inte bra på något sätt och akustiskt var det förkastligt. Vi höll till i en vanlig kompanilokal och det betydde att när regementet behövde lokalerna så fick vi flytta. Detta inträffade flera gånger under mina fem år på regementet. Tack vare att vi hade vaktparad genom staden varje vecka ställde staden eller kommunstyrelsen upp med 50.000 kronor som hjälp till en ny musikbyggnad. Den gåva kom under överste Reuterswårds tid. Överste von Boisman som efterträdde överste Reuterswård föreslog att vi tillsammans skulle besöka och bearbeta olika företagsledare för att få bi-

drag till en musikgård. Sagt och gjort. Vi började med chefen för Cellulosabolaget i Sundsvall direktör Ehnström. Han slog till med detsamma och vände sig till sin ekonomichef Bertil Schele: "Vi skänker 25.000 kronor virke". Vid ett annat tillfälle besökte vid Härnöverken och här fick vi 25.000 kronor. Kempfonden i Örnsköldsvik skänkte 25.000 kronor och när vi besökte kommundirektören Hjalmar Nilsson i Kramfors, sedermera landshövdingen i Härnösand, fick vi 10.000 kronor plus ytterligare 15.000 kronor och på så sätt hade vi genom gåvor fått in ett belopp av 150.000 kronor. Staten eller Byggnadsstyrelsen sköt då till ca 200.000 kronor och musikkåren fick sin musikgård.

När det gällde besöket hos direktör Ehnström i Sundsvall så hade jag förberett detta med ekonomichefen Bertil Schele som själv spelade viola och var med i Sundsvalls Orkesterförenings styrelse. Direktör Ehnström var ordförande i Orkesterföreningen om jag inte missminner mig.

Kungl. Livregementets grenadjärer

Musikgården blev dock inte klar förrän år 1961 och då var jag musikdirektör på I 3 i Örebro. När invigningen gick av stapeln bjöds det in ca 160 personer men jag som hade varit med och aktivt bidragit till musikgården, glömde man bort. Företrädare för musikkåren i Sollefteå ringde till mig på invigningsdagen och frågade varför jag inte var där och då fick jag meddela att jag inte var bjuden.

Militärmusikkåren i Örebro var en populär och bra musikkår och musikerna hade en hög individuell musikalisk standard. De flesta av dem spelade flera instrument. Alla musikerna spelade med i Örebro Musiksällskap eller symfoniorkester. Musikkåren spelade förutom på I 3 också på ArtSS när det gällde tjänsten. Vi konserterade inte bara i Örebro med omnejd utan i hela länet bl a hörde friluftskonserter, skol- och sjukhuskonserter till vardagen. Sekundchefen Per H-son Tamm, var en stor musikälskare som intresserade sig för musikkårens verksamhet både i och utom tjänsten.

År 1960 anordnades 150-årsjubileum av slakten Bernadottes ankomst till Sverige

och Örebro. Vid denna högtidlighet var kungaparet närvarande. Jag var dirigent för Örebro kammarorkester som hade uppdraget att spela på museet i Wadköping när kungaparet anlände. Det första Hans Maj:t Konungen gjorde vid ankomsten till museet var att gå bort till mig i egenskap av dirigent och ställde frågor om orkestern.

När det gällde musikkåren spelade vi med olika slag av ensembler inklusive storband. Vi var flera av oss som spelade med dansorkestern Whispering. Musikkåren uppträdde och intresserade sig för olika uppgifter på bästa sätt. Marschmusikern ägnades lika stor omsorg som konsertframträdande. När Kungl. Livregementets grenadjärer och musikkår framträdde kännetecknades det av ett utmärkt förberedelsearbete inför uppgiften. Thor Lennström, en av våra legendariska regementstrumslagare, som jag föreslog till efterträdare för Rune Gustafsson var verkligen en prydnad och han skötte den uppgiften synnerligen väl. Thor Lennström vikarierade också, på min rekommendation, vid några högvaktsförrättningar med arméns musikpluton. Även den uppgiften sköttes på ett utmärkt sätt. Tilläggas bör att musikkåren också gjorde en grammofoninspelning av marscher, direkt efter en högvaktsförrättning. Året var 1962.

Musikutbildningen ägnades stor omsorg. En central utbildning av musikelever, Musik 01, var förlagd till Örebro. Utbildningstiden var två månader. Rune Gustafsson var lärare i trumslagning efter sin egen framtagna instruktion Trum I.

Musikkåren hade även en del engagemang utanför Örebro och bl a spelade vi i Societetsparken i Varberg några veckor på sommaren under fyra år.

Jag hade en del musikaliska uppgifter och var bl a gästdirigent och solist med Örebro-orkestern vid några tillfällen. Som kammarmusiker framförde jag Mozarts klarinettkvintett med Pro Musica-kvartetten där Tibor Fülep var primarie. Jag hade också en del producentuppgifter för Radio Örebro. Musikkåren hade flera radioframträdanden under min tid.

För min del hade jag också samarbete med Karlskoga både med orkesterföreningen där jag varit solist och orkester-

klarinetttist och med musikskolan där mina tjänster togs i anspråk som klarinetttimlärare. Jag var även timlärare i klarinett vid Örebro musikskola. Dessutom var jag dirigent för KFUM-kören i Örebro i fem år. Lions ungdomsmusikkår var jag med och bildade och var dirigent för under mina örebroår.

Sundbybergs musikskola

Mitt behov av musikalisk förnyelse gjorde sig påmint. Då jag också tyckte att den musikaliska utvecklingen stod stilla i militärmusiken, sökte jag och erhöll tjänst i Sundbyberg som rektor för musikskolan och konsulent för grundskolan i musik. Jag tillträdde tjänsten höstterminen 1964. Under första året var jag tjänstledig med C-avdrag från I 3 i Örebro. Musikskolan är en av våra äldsta och den hade ett väldigt gott renommé.

I mina uppgifter ingick förutom det pedagogiska och administrativa att vara dirigent för skolmusikkåren och att ha vissa timmar som lärare. Skolmusikkåren framträdde både i Sundbyberg och i Stockholmsområdet i övrigt. Numerären var 45 st. Det var sju skickliga fanfarblåsare som både spelade och uppträdde bra. Helt och hållet musiklärarens och förre musikfanjunkaren Mauritz Rydsteds förtjänst.

Vi gjorde även resor med musikkåren och i slutet av vårterminen 1965 var vi i en vecka och spelade i Köpenhamn bl a på Tivoli och på vårterminen 1967 var vi i en vecka i Oslo. Elevunderlaget vid musikskolan var bra och en del av eleverna valde musiken som yrke och studerade vidare på Stockholms Musikhögskola. Från skolans musikkår var det tre stycken som blev anställda vid militärmusiken.

Jag var även dirigent för Sundbybergs orkesterförening och ledare för två körer. Lärarstaben vid musikskolan utökades under min tid med följande extra ordinarie-tjänster: violin-, gitarr-, trumpet- och pianolärare. Den sistnämnda med kombinationsuppgifter på obligatoriska skolan. Timlärarna vid musikskolan var i huvudsak musiker från våra tre "yrkesorkestrar".

Grupper ur musikskolan fick framträda

på andra skolor i Rikskonserters regi. Jag anlätades också av Rikskonserter för konserter på låg- och mellanstadiet. Med sångerskan Berit Hallquist-Sundström och gitarr- och lutaspelaren Per Hedlund gav vi ca 40 konserter vårterminen 1967 i Skåne. På höstterminen samma år gav pianisten Lilian Carlson-Nyquist, violinisten Emil Dekov och jag ca 20 konserter för gymnasister i Jönköpings län. Vi hade även en del kammarkonserter i Jönköping, Huskvarna och Växjö. Jag var även solist i Fokus på Sveriges Radio.

Utlandsgästspel - och fortfarande Sundbybergs musikskola

1965 var jag med Svea livgardes musikkår i San Remo, Italien, 20-26 januari som klarinetttist. Samma år på hösten var jag med Stockholms Spårvägsmäns musikkår på turné i USA under ca 25 dagar i september och oktober. Jag var med i egenskap av andre dirigent och soloklarinetttist. Dirigent var professor Gunnar Johansson. Vid några mottagningar som vi deltog i framträdde Gunnar Johansson och jag med musik för klarinett och piano. I samband med turnén besökte vi bl a Navy Band i Washington.

Musikkåren spelade upp under ledning av sin eminente dirigent Loren D. Geiger bl a "Sorgmarschen" ur operan Ragnarök av Wagner och "Rosamundauvertyren" av Schubert. Imponerande! Klarinetstämman omfattade 24 klarinetttister inklusive Ass-klarinetttist. Klarinetttisterna var lika många som jag hade antalet musiker vid Militärmusikkåren i Örebro. Vi fick även lyssna till kammarmusik med bl a blåsarkvintett där musikkårens soloklarinetttist Russel Landgrabe var presentatör och musiker. Russel Landgrabe och jag har sedan dess haft en del kontakt genom åren. Stockholms Spårvägsmäns musikkår framförde vid detta tillfälle Ouvertyren till "En morgon, En middag, En afton i Wien" eller "En dag i Wien" av Franz von Suppé. Studiebesöket hos Navy Band blev för mig höjdpunkten på en i övrigt väl organiserad resa i USA med upplevelser och minnen för livet, inte minst i svenskbygderna.

Väl hemma igen var jag extra klarinetttist, vikarie i Kungl. Hovkapellet höstterminerna 1965-1973 som regel med

inhopp utan föregående repetition. Jag var med på nyinspelning också bl a i operor av Janáček's Jenůfa, Richard Strauss' "Der Rosenkavalier", Gioacchino Rossinis "Barberaren i Sevilla" (på Södra Teatern), Alban Bergs "Wozzek". Dirigenter var Check, Varviso, Clobucar och Meswitsch. Jag spelade mycket med Kurt Bendix och dirigenter som Cillario, Okku Kamu, Kjell Ingebretsen, Leif Segerstam m fl.

1967 var jag i egenskap av dirigent för Stockholms Spårvägsmäns musikkår och spelade i Karlsruhe, Tyskland, i en vecka. Vi var inbjudna av Die Strassenbahnkapelle i Karlsruhe och spelade bl a vid en speciell festvecka "Blumengarten". På hemvägen gav vi konsert i Braunschweig och på Büchingsfabriken.

Två somrar i rad spelade Spårvägens musikkår under några veckor på sommaren i Varbergs societetspark. I Stockholm hade vi parkkonserter och spelade bl a på Skansen. Vi hade en del radioframträdande med både musikkåren och oktett. Vid tunnelbaneinvigningar och andra viktiga förrättningar var musikkåren självklart med.

Kungl. Värmlands regemente

1968 blev jag utnämnd till musikdirektör vid Värmlands regementes musikkår. Jag bodde kvar med familjen i Sundbyberg och pendlade var vecka eller var fjortonde dag beroende på tjänsten mellan Karlstad och Stockholm. Detta höll jag på med i tre år.

Militärmusikkåren i Karlstad spelade förutom i Karlstad i hela länet. Militärt tjänstgjorde vi på I 2 och A 9 i Kristinehamn. Vi hade en central musikerutbildning benämnd Musik O 2. En utbildning i trupptjänst för våra musikeraspiranter i fyra månader. Under den tiden fick musikeraspiranterna också undervisning på huvud- och bi-instrument. Humaniorautbildning benämnd Musik O 3 var förlagd till KA 4 Göteborg. Jag kallades till prov på KA 4 i Göteborg vid intagning och slutprov för att tillsammans med min kollega där testa de musikaliska kunskaperna på huvud- och bi-instrument.

Musikalisk utbildning är viktigt och inte minst fortbildning och därför sökte jag in

som privatist på Musikhögskolan i Stockholm höstterminen 1968 i pedagog- och diplomklassen. Jag var klar med utbildningen vårterminen 1969 och tog då pedagogexamen och diplom i klarinett.

För pedagogexamen ingår undervisning i grupp psykologi och det fångade mitt intresse varför jag sökte in på KOMVUX i Karlstad och studerade psykologi, filosofi och svenska på gymnasienivå. Mellan åren 1969-1971 var jag klar med sex ämnen och gymnasiebetyg på humanistisk linje. Återstoden av gymnasieämnen på humanistiska linjen läste jag in på KOMVUX i Stockholm. Det var en mycket nyttig och lärorik tid som jag inte skulle vilja ha ojord.

Under tiden i Karlstad hade vi liknande uppgifter som musikkåren i Sollefteå. Parallellt med tjänsten spelade musikererna med orkesterföreningar. Jag hade vissa konserter och för övrigt var det gästdirigenter. På sommaren spelade musikkåren i Varberg. Sammanlagt gästade jag Varberg som dirigent 17 år i följd. I åtta år spelade jag med en 15-mans musikkår bestående av musiker från filharmonien, hovkapellet och radiosymfonikerna.

1969 gav jag tillsammans med hovsångerskan Margareta Hallin och pianisten Carin Gille-Rybrant en konsert i Karlstad. Vi framförde bl a Der Hirt auf dem Felsen av Schubert, Duo Concertant av Carl-Maria von Weber, Carl Love Almquist Songses. Producent och konferencier var Bo Teddy Ladberg.

Besök i Wien och Salzburg

Musikkåren gjorde på egen bekostnad en resa till Wien och Salzburg under tiden för Festspelen 15 maj-15 juni 1970. Vi var där i en vecka och fick uppleva en musikfest utan like. Radiosymfonikerna under Sergiu Celibidache gästspelade. Sten Frykberg träffade jag av en händelse på Maria Hilferstrasse. Han var där i tjänsten.

Carlstad Big Band

Jag var också med och bildade Carlstad Big Band under min Karlstadsejour. Eldsjälen till att bilda ett storband var bl a

rektorn på Sundsta Gymnasium och trumpetaren Bertil Axelsson. Vi arrangerade storbandskonserter och bjöd in solister. En konsert som jag speciellt vill framhålla är när vi bjöd in Harry Arnold att dirigera sina egna arrangemang med bl a stråkar som man minns från radiobandet. Sångsolisten Chris Dane medverkade också. Konserten gick i Orkesterföreningens regi och det var fullt hus i Sundstaaulan. Vilken kväll!

Snart stundade andra uppgifter för min del.

Militärmusikens omorganisation

Militärmusiken var under omorganisation och snart skulle vi övergå till att bli en statlig civil organisation. I samband härmed fick jag en förfrågan från Stockholm om jag ville vara expert i Organisationskommittén för regionmusiken och tillika rektor för Regionmusikskolan f d Musikunderofficersskolan. Jag svarade ja till detta och såg en uppföljning på vad jag hade sysslat med tidigare.

Chef eller medansvarig för musikutbildning i militärmusikkurs benämnd 01, 02, 03. Att bli chef för 04, regionmusikerutbildning synes som en logisk följd. Uppgiften som expert intresserade mig. Åren var 1971-73.

1973 blev jag intendent på Regionmusikens centrala kansli och den 1 juli 1976 utbildningschef och ansvarig för all musikalisk fortbildning.

Harry Sernklef

Foto: Christer Holm 10 juni 2006